पृथिव्याः पूर्व्वमुच्यते। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते रौद्रास्तेऽप्येकविंशतिः। यदा रौद्राः प्रदृश्यन्ते दुर्भिक्षं निर्द्दिशेत्तदा। घूर्णन्ते च प्रजाः सर्वा मृत्युक्षुद्रोगपीडिताः। अश्लेषा पित्र्य१०भाग्यानि ११विद्याद्दक्षिणपूर्व्वतः। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते औद्दालकिसुता दश। सुभिक्षं क्षेममारोग्यं सुवृष्टिः शस्यसम्पदः। आर्य्यम्णादीनि १२। १३।१४च त्रीणि विद्याद्दक्षिणभागतः। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते काश्यपेयाश्चतुर्द्दश। अनावृष्टिभयं घोरं प्रजानामतिदारुणम्। स्वाती विशाखा मित्रञ्च १७भागो दक्षिणपश्चिमः। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते चत्वारो मृत्युसम्भवाः। दुर्भिक्षं मरकं घोरमनावृष्टिस्तथैव च। उपद्रवश्च भूतानां तदा भवति दारुणः। ज्येष्ठा मूलमथाषाढा भाग उत्तरपश्चिमः। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते त्रयस्ते सोमसम्भवाः। सुभिक्षञ्च सुवृष्टिञ्च मही यज्ञोत्सवाकुला। उत्तरा २१श्रवणा चैव नक्षत्रं वसुदैवतम्२३। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते माहेयाः पञ्चविंशतिः। माहेयेषु च दृष्टेषु लोकानां संक्षयो ध्रुवम्। तदा राजसहस्राणां मही पिबति शोणितम्। वारुणञ्चैव २४ नक्षत्रं तथा भाद्रपदद्वयम्। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते वारुणास्त्रयएव ते। ऊर्म्मिकेतुः श्वेतकेतुर्धूमकेतुस्तृतीयकः। ऊर्म्मिकेतुर्यदा दृश्येत्तदाऽप्युदकजं भयम्। श्वेतकेतुर्यदा दृश्येत् श्वेतास्थिं कुरुते महीम्। तदा मानुषमांसानि भक्षयन्तीह मानुषाः। क्षुद्भयार्त्तं जगत् कृत्स्नं चक्रवद्भ्रमते तदा। धूमकेतुर्यदा दृश्येत्तस्य वक्ष्यामि कक्षणम्। स हन्ति शिखया योधान् राजानं मन्त्रिणं जनान्। रेवत्याश्वयुज१ञ्चैव नक्षत्रं यमदैवतम्२। केतवो ह्यत्र दृश्यन्ते यमपुत्त्रास्त्रयोदश। यमपुत्त्रेषु दृष्टेषु लोकानां संक्षयो ध्रुवम्। चतुर्व्विधानां भूतानां संशयो जायते महान्"।

तेषां शान्तिस्तत्रैवोक्ता यथा

"केतूत्पाते तु सर्व्वस्मिन् सभये समुपस्थिते। महाशान्तिं प्रकुर्व्वीत विविधां भूरिदक्षिणाम्। धनं वा सर्व्वमुत्सृज्य मृत्योर्म्मुच्येत बन्धनात्। दद्याद्वा पृथिवीं सर्व्वां राजा शान्तिं नियच्छति। अकस्माद्दृश्यते केतुरुदयेऽस्तमयेऽपि वा। निहन्त्यन्तःपुरे राज्ञो ज्वरः पित्तोद्भवो भवेत्। दधिमधुघृताक्तानां पुष्पाणामयुतं ततः। जुहुयादिन्द्रनीलस्य केतुं दद्याद्द्विजातये। भूषितं हेमरत्नाद्यैस्ततः सम्पद्यते शुभम्"।

"ग्रहे रवीन्द्वोरवनीप्रकम्पे केतूद्गमे" इत्यादिना ज्योत्स्नातदुद्गमेऽकाल उक्तः। "व्योम्नीव भ्रुकुटीच्छलेन वदने केतुश्चकाराम्पदम्" माघः

नवग्रहमध्ये तस्य ग्रहत्वञ्च पी० धा० व्यवस्थापितं यथा "किं राहुकेत्वोर्ग्रहत्वाभावात् क्रूरग्रहत्वाभावाद्वा दृश्यग्रहत्वाभावाद्वा कर्त्तरी नास्ति नाद्यः। राहोर्ग्रहत्वं श्रुतिस्मृतिप्रामाण्यसिद्धम्। तथा हि। "स्वर्भानुर्हवा आसुरिः सूर्य्यन्तमसा विव्याधेति" माध्यन्दिनी श्रुतिः। कश्यपश्च "छिन्नोऽपि विष्णुचक्रेण सुधामयशिरास्तमः। केशवस्य वरेणासौ तथापि ग्रहताङ्गतः" इति। नारदोऽपि "अमृतास्वादनाद्राहुः शिरश्छिन्नोऽपि सोऽमृतः। विष्णुना तेन चक्रेण तथापि ग्रहताङ्गतः" इति। यद्यपि "अदृश्यरूपाः कालस्य मूर्त्तयो भगणाश्रिताः। शीघ्रमन्दोच्चपाताख्या ग्रहाणाङ्गतिहेतवः" इति सूर्यसिद्धान्ते पातानामदृश्यतोक्ता तथापि चन्द्रपातस्य ग्रहत्वं वाचनिकमेव। "स्वध्रुवे कुमुदिनीपतिपातं राहुमाहुरिह केऽपि तमेवेति, भास्कराचार्योक्तेश्च। अतएव राहोर्नैर्ऋतदिक्स्वामित्वं दानञ्च संहिताकर्त्तृभिरुक्तम्। राहोरर्द्धशरीरभागः केतुसंज्ञ इति पुराणप्रसिद्धम्। न द्वितीयः। ननु केन वचनेन राहुकेत्वोः क्रूरत्वमुच्यते। न च "क्षीणेन्द्वर्कयमाराः पापास्तैः संयुतः सौम्यः" इति वराहेणोक्तम् तदुपादानाभावात्। किञ्च पापग्रहत्वानभिधानाच्छुभग्रहत्वमेवावसीयते। न च "गुरुबुधशुक्राः सौम्याः सौरिकुजार्का निसर्गतः पापाः। शशिजोऽशुभसंयुक्तः क्षीणोऽपि निशाकरः पापः" इति कल्याणवर्मवाक्ये शुभग्रहमध्ये गणनाभावात् क्रूरत्वमिति वाच्यम्। पापग्रहमध्येऽपि गणना नास्तीति शुभग्रहत्वस्यापि सुवचत्वात्। उभयभ्रष्टत्वेन वा नरसिंहवज्जात्यन्तरस्यापि वक्तुं शक्यत्वादिति चेत्। सत्यम् "सूर्यभौमशनिराहुकेतवः पापसंज्ञखचराः क्षयिचन्द्रः। पूर्णचन्द्रगुरुशुक्रसोमजाः सर्वकर्मसु हि सौम्यखेचराः" इति वसिष्ठेन कण्ठतः क्रूरत्वाभिधानादस्ति क्रूरत्वम्। स्वरोदयेऽपि "बुधशुक्रेन्दुजीवाश्च सदा सौम्यग्रहा मताः। शन्यर्कराहुमाहेयाः केतुः क्रूरग्रहा मताः" इति। न तृतीयः ननु स्वयमशक्तः कथं परान् साधयिष्यतीति न्यायात् सदा चाक्षुषदर्शनाभावमितस्य राहोः केतोर्वा फलदातृत्वा